

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

гр. София, бул. "Александър Стамболийски", № 17, тел.: 02/ 9400900; факс: 02/ 9818145;
дежурен тел.: 02/ 9879551; e-mail: info@mc.government.bg, URL: www.mc.government.bg

ОТЧЕТ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА

Настоящият отчет на Министерството на културата съдържа систематизирана информация, която ползва и предишни аналитични разработки, извършени в рамките на дейността на ведомството. Това включва направената обща оценка за текущото състояние на Министерството, извършена в началото на управлението на служебното правителство (м. май - юни, т.г.), както и междинен доклад за извършената работа в периода 12.05-11.08.2021 г. Двата споменати документа съдържат информационни обеми, които позволяват не само да се направят сравнения между отделните етапи на работата на Министерството от началото на мандата на служебното правителство досега, но и да се набележат основни тенденции, които са били базови опорни точки в действията при реализиране на неговата културна политика. Съвсем естествено, в светлината на такава перспектива, съдържанието на материала акцентира преди всичко върху анализи на основните направления на неговата работа, както и концептуалните аспекти на досегашните и евентуално бъдещите управленски решения.

Наложително и отново следва да се подчертае късият хоризонт на реализацията на действията на Министерството, над чиято активност продължиха да тегнат императивите на съществени (и на този етап неизбежни) липси и ограничения:

- Липсата на Национална стратегия за развитие на културата;
- Стагнирани финансови рамки без възможности за съществени промени в тях.

Тези очерчания обаче не изключват, а по-скоро обратното – насочват, усилията на Министерството в три основни посоки, които изискват на практика различни действия и които следва да се определят като стратегии, реализирани в един относително кратък период от време.

Основните опорни точки и цели на тази стратегия са три:

1. Подкрепа, по-нататъшна реализация и усъвършенстване на добрите практики; продължаване на процесите на субсидиране на творческите проекти, помощта спрямо културните институти, институции и творците, разширяване на полето на дейности, свързани с участието на ведомството в локални и национални проекти; интензифициране на участието ни в решенията на ниво Европейски съюз в областта на културата и аудиовизията, Норвежката програма, както и процесите на двустранно сътрудничество между България и останалите европейски страни;

2. Прекратяване и минимализиране на щети; пресичане на досегашните и възможностите за по-нататъшни злоупотреби; преодоляването на некоординираните усилия и действия в отделните сектори на разнообразния културен ландшафт, който се третира като клиентелистко поле, в което виреят единствено кълновете на субсидираната активност; преосмисляне и промени (където е възможно) на обществени поръчки с неизгодни параметри;

3. Реализацията на т. 1 и т. 2 изисква императивно оценка на щети и пропуски, натрупани от Министерството, налагаща се реализация на засилена одитна програма, надхвърляща планираните обекти; проверка и преоценка на дейността на дружествата към Министерството, както и на всички институционални обекти, които в дейността си се осланят на дейности извън специфичната им културна насоченост. В случая се има предвид включително контакти и взаимодействие с ДАНС, прокуратурата на РБ и прокуратурата на ЕС.

Специфична особеност на изброените по-горе стратегически усилия на Министерството е това, че те са приложени спрямо всички измерения на неговата дейност. Това означава, че позитиви и негативи, както и пътищата за тяхното реализиране (на позитивите) - респективно - преодоляването им (на негативите) - могат да бъдат открити във всички негови звена и структури, при това, често пъти и като едновременно присъствие. С други думи - става въпрос за усилия, насочени към оценка и опити за подобряване и усъвършенстване на **цялостното присъствие** на Министерство на културата в обществената и социалната среда. Що се отнася до конкретиката на тези действия, настоящият доклад групира тези позитиви и негативи, както и мерките за тяхното

преодоляване, спрямо настоящата функционална структура на ведомството – дирекции и звена с общоадминистративна и специфична дейност.

Специализираната администрация включва дирекциите: „Авторско право и сродните му права“, „Инспекторат за опазване на културното наследство“, „Правнонормативна дейност и обществени поръчки“, „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“, „Сценични изкуства и художествено образование“ и „Международно сътрудничество, европейски програми и регионални дейности“.

Общата администрация включва дирекциите: „Бюджет и финансово-счетоводни дейности“, „Управление на собствеността“, „Административно обслужване и човешки ресурси“ и „Връзки с обществеността и протокол“.

I.

НАПРАВЛЕНИЕ „СПЕЦИАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЯ”

Дирекция: „Авторско право и сродните му права“

Работата на Дирекцията беше насочена в следните направления:

1. Транспониране в българското законодателство на директиви в областта на авторското право.

В рамките на мандата на служебното правителство бяха завършени консултациите по ЗИД на ЗАПСП, изготвен с оглед транспонирането в българското законодателство на *Директива 2019/789 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за установяване на правила във връзка с упражняването на авторското право и сродните му права, приложими за определени онлайн предавания на излъчващите организации и за препредаването на телевизионни и радиопрограми и за изменение на Директива 93/83/ЕИО на Съвета.*

В Министерския съвет е изпратена за съгласуване Предварителна оценка на въздействието по ЗИД на ЗАПСП.

2. Деклариране на собствеността и финансирането на медиите.

На 30 юни изтече предвиденият законов срок, в който доставчиците на медийни услуги е следвало да декларират собствеността и финансирането си

съгласно изискванията на *Закона за задължителното депозиране на печатни и други произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги*.

В рамките на кампанията по деклариране бяха приети 355 броя декларации.

3. Обучителен семинар за общините – правомощия и задължения на общините в сферата на авторските права.

На 17 юни бе проведен онлайн семинар на тема: „Роли и място на общините в процеса на прилагане на законовата рамка в областта на авторското и сродните му права“.

Семинарът беше организиран съвместно от Министерството на културата, Националното сдружение на общините в Република България, Сдружение „Музикаутор“ и Българската хотелиерска и ресторантьорска асоциация, като вдъхновител и основен организатор бе организацията за колективно управление на права „Музикаутор“.

4. Искане за тълкувателно решение – противоречива съдебна практика.

Във връзка с установена противоречива съдебна практика, формирана с решения на административните съдилища в страната, Министерството на културата, на основание на *Закона за съдебната власт*, подготви искане за приемане на тълкувателно решение, с което да се отговори на важен въпрос, засягащ ефективността на правоприлагането по *Закона за авторското право и сродните му права (ЗАПСП)*.

Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“

За изминалия период от време Дирекцията е осъществила контрол върху 34 културни обекта, 65 броя експертизи на археологически обекти; съставила е 6 акта и 25 бр. наказателни постановления, издала е 19 бр. откази от приемане за експлоатация, 7 бр. указания за аварийни дейности по опазване на обекти и 5 бр. указания за аварийно временно укрепване на обекти. Осъществени са 34 проверки на музейни институции и 178 съгласувания за назначаване на комисии и одобряване на протоколи по изпълнението на обекти; осъществени са 20 процесуални представителства по административнонаказателни дела, 9 жалби против прокурорски решения и 10 оспорвания на съдебни решения.

Дирекция „Правнонормативна дейност и обществени поръчки“

Тази основна за Министерство на културата дирекция извърши огромен обем от работа – обстоятелство, което се дължи както на търсените промени от страна на Министерството по отношение сферите на реализацията на неговата спешна културна стратегия, така и от гледна точка на осъществяването им в много различни области на дейност. Последователно са систематизирани - **приети подзаконовни актове от МС; предстоящи за приемане подзаконовни актове на МС; проекти в процес на обществено обсъждане; приети нормативни актове на министъра на културата; реализирани обществени поръчки по ЗОП.**

Приети подзаконовни нормативни актове от Министерския съвет, както следва:

1. Постановление за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на Закона за филмовата индустрия.

2. Постановление за определяне на второстепенните разпоредители с бюджет по бюджета на Министерството на културата.

3. Постановление за одобряване на допълнителни разходи по бюджета на Министерството на културата за 2021 г. за изплащане на минимални диференцирани размери на паричните средства за физическа активност, физическо възпитание, спорт и спортно-туристическа дейност.

4. Постановление за изменение на Устройствения правилник на Министерството на културата, приет с постановление № 266 на Министерския съвет от 2017 г. (обн., ДВ, бр. 98 от 2017 г.; изм. и доп., бр. 80 от 2019 г. и бр. 70 от 2020 г.).

5. Шест решения за безвъзмездно предоставяне за управление на имоти и археологически недвижими културни ценности – публична държавна собственост, в Свиленград, Малко Търново, Бургас, Смолян, Кърджали и Софийска област.

6. Решение № 599 от 13.08.2021 г. на МС за предложение до Народното събрание за ратифициране на рамково споразумение за проекта „Традуки“ относно подкрепа и посредничество за проекти в областта на превода в Югоизточна Европа, подписано от българската страна на 29 декември 2020 г. в София.

7. Постановление на Министерския съвет № 290 от 26.08.2021 г. за одобряване на допълнителни разходи/трансфери за 2021 г. за изплащане на стипендии и на еднократно финансово подпомагане по Програмата на мерките за закрила на деца с изявени дарби от държавни, общински и частни училища през 2021 г., приета с Постановление № 138 на Министерския съвет от 2021 г. (обн., ДВ, бр. 31 от 2021 г.).

8. Постановление на Министерския съвет № 281 от 13.08.2021 г. за одобряване на допълнителни разходи по бюджета на Министерството на културата за 2021 г.

9. Две Постановления на Министерския съвет - № 285 от 19.08.2021 г. и № 291 от 26.08.2021 г. - за одобряване на вътрешно-компенсирани промени на утвърдените разходи по области на политики/бюджетни програми по бюджета на Министерството на културата за 2021 година.

В процес на обществено обсъждане и предстои приемането на:

1. Изготвен проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Тарифа за таксите за радио- и телевизионна дейност, приета с ПМС № 108 от 2011 г. - *етап: междуведомствено съгласуване по чл. 32 от УПМСНА.*

2. Изготвен проект на Постановление на Министерския съвет за одобряване на допълнителни разходи по бюджета на Министерство на културата за 2021 г. за осигуряване на средства за финансово подпомагане на проекти за производство, разпространение, фестивали, културни прояви, промоция и показ на български филми и възстановяване на разходи за производство на филми по схеми за държавна помощ съгласно чл. 26, ал. 1, т. 1-5 от Закона за филмовата индустрия – *етап: съгласуване в МК.*

3. Подготвен проект на Решение на Министерския съвет за осигуряване на държавна гаранция за временни експозиции, представящи движими културни ценности, посветени на 100-годишния юбилей от създаването на Националния археологически институт с музей при Българската академия на науките - *етап: съгласуване в МК.*

4. Подготвен проект на Решение на Министерския съвет за участието на Република България в 59-ото издание на Венецианското биенале за изкуство във Венеция, Италианската република, от 20 април до 27 ноември 2022 г. – *етап: вътрешноведомствено съгласуване на подготвеното писмо за съгласуване по реда на чл. 32-34 от УПМСНА.*

5. Подготвен проект на Постановление на Министерския съвет за изменение на Постановление № 31 на Министерския съвет от 2016 г. за утвърждаване на единни разходни стандарти за финансиране на държавните културни институти, осъществяващи дейности в областта на сценичните изкуства (обн., ДВ, бр. 14 от 2016 г., изм. и доп., бр. 34 от 2016 г., бр. 84 от 2019 г., бр. 36 и 102 от 2020 г. и бр. 38 от 2021 г.) – *етап: повторно съгласуване с Министерство на финансите.*

6. Подготвен проект на Постановление на Министерския съвет за одобряване на допълнителни разходи/трансфери за 2021 г. за изплащане на стипендии и на еднократно финансово подпомагане по Програмата на мерките за закрила на деца с изявени дарби от държавни, общински и частни училища през 2021 г., приета с Постановление № 138 на Министерския съвет от 2021 г.

(обн., ДВ, бр. 31 от 2021 г.) – *етап: междуведомствено съгласуване по реда на чл. 32-34 от УПМСНА.*

7. Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-5 от 2007 г. за условията и реда за провеждане на конкурси за предоставяне на средства от Национален фонд „Култура“.

8. Проект за Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 2004 г. за реда за водене на единен публичен регистър по глава четвърта от Закона за филмовата индустрия.

Приети нормативни актове от министъра на културата:

1. Правилник за изменение и допълнение на Правилника за устройството и дейността на Националния исторически музей – София (**изм. и доп., ДВ. бр. 68 от 17 август 2021г.**).

2. Наредба № 4 от 18 юни 2021 г. за реда за водене на публичния регистър на обществените библиотеки, в сила от 25.06.2021 г., издадена от министъра на културата (обн., ДВ. бр. 53 от 25 юни 2021 г.).

3. Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 2004 г. за реда за водене на единен публичен регистър по глава четвърта от Закона за филмовата индустрия (**изм. и доп., ДВ. бр. 69 от 20 август 2021 г.**).

4. Изготвена Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-5 от 2007 г. за условията и реда за провеждане на конкурси за предоставяне на средства от Национален фонд „Култура“ – *етап: изпратена за обнародване в Държавен вестник.*

5. Наредба за допълнение на Наредба № Н-00-0001 от 2011 г. за извършване на теренни археологически проучвания (обн., ДВ, бр. 49 от 11.06.2021 г.).

6. Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-00-0005 от 8.06.2010 г. за условията и реда за възпроизвеждане на културни ценности в копия, реплики и предмети с търговско предназначение (изм. и доп., ДВ. бр. 68 от 17 август 2021 г.).

В областта на обществените поръчки са реализирани по ЗОП:

1. „Извършване на верификация на разходите по Програма РА14 „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“, финансирана от ФМ на ЕИП, 2014-2021 г.“.

2. Изпълнени са всички поръчки на МК по отношение осигуряването на консумативи и материали за работата на Министерството. Договорите, осигуряващи охрана и защита на обекти, преводи, застраховки, комуникационни услуги, компютърни конфигурации, ИТ услуги, гориво и пощенски услуги, са реализирани. По този начин Министерството осигурява безпрепятственото си функциониране в битово, техническо и комуникационно отношение.

Дирекция „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“

Културно наследство

1. Дейността на Дирекцията е изключително разнообразна – тя обхваща огромен брой разностранни дейности в няколко направления. Едно от основните – „Културно наследство“, включва в себе си сесиите за теренни археологически проучвания /75 договора за 109 обекта, на обща стойност 2 900 000 лв./, конкурсната сесия за финансирането на проекти в областта на движимото културно наследство /финансирани 41 проекта на стойност 449 779 лв./, договори за консервация и реставрация на културни ценности.

2. Изработени и подписани са 24 договора, свързани с дейности по консервация и реставрация на недвижими културни ценности и анекси към част от договорите.

3. Издадени са 114 бр. разрешения за провеждане на редовни археологически проучвания, сред които и такива с участие на международни екипи.

4. Изработени са 557 бр. становища по реда на чл. 84 от ЗКН, с което е надвишен броят на становищата за период от 6 месеца от 2020 г. и са проверени проектните документации към тях. Тази дейност е свързана с кореспонденция и координация с НИИКН. Изпълнена е заверка с полагане на подписи и печати върху графичните материали по чл. 84 от ЗКН от оправомощените експерти.

5. Изработени са становища и перманентно се координира дейността по съгласуване на преписки от други министерства и на проекти за РМС, свързани с търсене, проучване и добив на подземни богатства, становища и писма за съгласуване на концесии.

6. Съгласно одобрена от министъра на културата докладна записка е започната процедура по актуализиране на изготвен проект на задание за изработване на План за опазване и управление (ПОУ) на Археологически резерват „Праисторически, антични и средновековни структури в м. Сборяново и до с. Свещари“, Община Исперих, Област Разград. (Проект на договор с Община Исперих).

7. Изготвен проект на Споразумение за сътрудничество между Министерство на културата, Националния институт за недвижимо културно наследство и „Екол дьо Шайо“ към Центъра за архитектура и наследство във Франция.

8. Назначена е Специализирана експертна комисия за нуждите по изготвяне на цялостна дългосрочна визия за опазване на недвижимата културна ценност „Тракийска гробница със стенописи“, м. Рошавата чука, с. Александрово, Община Хасково.

Музеи и галерии

1. Проведени са работни срещи между министъра на културата и директорите на музеите, второстепенни разпоредители с бюджет към МК, на която са обсъдени най-важните проблеми, свързани с дейността им; среща на министъра на културата с директорите на регионалните музеи в страната, както и работна среща с ръководството на Националното сдружение на общините в Република България по въпроси, свързани с начина на финансиране на общинските и регионалните музеи и художествени галерии.

2. Съгласувани са Правилници за устройството и дейността на Регионален исторически музей – Велико Търново, Исторически музей – Твърдица, Исторически музей – Дупница, в процес на съгласуване е правилник на Исторически музей – Балчик. Дадени са указания по изготвянето на Правилници на Национален природонаучен музей – София и Художествена галерия – Казанлък.

3. Съгласувани са документи за провеждане на конкурс за директор на: Исторически музей – Севлиево, Исторически музей – Дряново, Регионален исторически музей – Шумен, Художествена галерия „Елена Карамихайлова“ – Шумен и Художествена галерия „Борис Георгиев“ – Варна. Проведени са 5 конкурса с участието на представител на Министерство на културата: ИМ – Карлово, ИМ – Брацигово, Музей на възраждането „Иларион Макариополски“ – Елена, ХГ – Казанлък и ХГ – Плевен.

4. Извършено е вписване в Регистъра на музеите на „Български военен и технически музей“.

Нормативни документи

1. Изготвени са изменения и допълнения на Наредба № Н-00-0005 от 8.06.2010 г. за условията и реда за възпроизвеждане на културни ценности в копия, реплики и предмети с търговско предназначение.

2. Изготвено е Споразумение за сътрудничество между Министерството на културата и Агенция „Митници“ относно деклариране на предмети и произведения на изкуството по чл. 7, ал. 4 от Закона за културното наследство при износ от територията на Република България към ЕС или трети страни.

3. Изготвен е Проект на изискванията за вписване в Регистъра на свободните артисти в областта на визуалните изкуства.

Финансиране

Проведена е и работна среща с експерти от Министерство на финансите по въпроси, свързани с финансирането през 2022 г. на държавните културни институти в областта на културното наследство, второстепенни разпоредители с бюджет към Министерството на културата, и общинските културни институти

с регионален характер, финансирани като делегирани от държавата дейности с натурални и стойностни показатели.

Международна дейност

1. Международните измерения в дейността на Дирекцията са свързани със започване на съгласувателна процедура за осигуряване на Решение на Министерския съвет за участието на Република България в 59-ото издание на Венецианското биенале за изкуство през 2022 г., проекти на Доклад, РМС, Финансова обосновка и Съобщение за масово осведомяване. В процес на съгласуване е писмо, адресирано до всички министерства за съгласувателна процедура по чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет.

2. Участие в конференцията на Министерство на културата на тема: „Нов европейски Баухаус“.

3. Изготвяне на проект на Споразумение за сътрудничество между Министерство на културата, Националния институт за недвижимо културно наследство и „Екол дьо Шайо“ към Центъра за архитектура и наследство във Франция.

Дирекция „Сценични изкуства и художествено образование“

Това също е една от дирекциите с широк обхват и разнообразие на изявите в полето на сценичните изкуства и образованието. Основна и много важна дейност е поддържането на културната активност на огромен брой културни институти, които в условията на пандемията имат сериозни затруднения в осъществяване на своята дейност. В обхвата на дирекцията влизат и инициативи и дейности, които са свързани с независимия културен сектор, който според политиката на Министерството също следва да бъде подпомогнат в условията на епидемичната криза. Структурата на информацията за извършената дейност е съобразена с основните направления на работата в сектора.

Сесии:

1. Организиране и провеждане на три сесии за подкрепа на творчески проекти в областта на музикалното, театралното и танцовото изкуство и две сесии за фестивали в областта на театралното, музикалното и танцово изкуство.

2. Изготвяне на допълнителни споразумения към договори, сключени по сесиите за финансиране на творчески проекти, във връзка с усложнената епидемична обстановка.

Епидемична обстановка:

1. Организиране и провеждане на срещи на Министъра на културата с директорите на държавните сценични институти във връзка с проблеми в сценичната мрежа и във връзка с предприети мерки по повод епидемичната обстановка.

2. Участие в подготовката на Постановление на Министерския съвет № 291/26.08.2021 г. за одобряване на вътрешнокомпенсаторни промени на утвърдените разходи по области на политики/бюджетни програми по бюджета на Министерството на културата за 2021 г.

3. Предложение за законодателни промени в чл. 23а, ал. (3) и 23в, т.1 от ЗЗРК, касаещи финансиране на държавните културни институти в областта на сценичните изкуства във връзка с провеждане в съответствие с настоящата здравна обстановка в страната и последващите години на възстановяване.

Училища по изкуствата:

1. Проведена среща с директори на училища по изкуствата и училища по културата за обсъждане на проблеми на училищата и проектите за Национални изпитни програми за учебната 2021/2022 година по различните професии.

2. Изготвени и утвърдени Национални изпитни програми за учебната 2021/2022 година. Изготвени и утвърдени учебни програми за училищата по изкуствата.

3. Проведен прием в училищата по изкуствата и училищата по културата за постъпване на деца и ученици в първи, пети и осми клас.

4. Изготвени Насоки за организиране дейността на училищата по изкуствата и училищата по културата през 2021/2022 г.

Работа с независимия сектор:

1. Участие в провеждане на заседания на работна група от представители на Министерството на културата и представители на независимия сектор за създаване на Регистър на независимите артисти.

2. Участие в работата на Министерство на културата с ИА „Национален филмов център” на неправителствените организации в сферата на филмопроизводството.

3. Проведена работна среща с представители на асоциациите и сдруженията в областта на филмовата индустрия по въпроси около проекта за Правилник за прилагане на Закона за филмовата индустрия.

4. Срещи с неправителствени организации от областта на театъра и музиката по проблеми на финансирането и управлението на сценичните изкуства.

Финансиране:

1. Участие на дирекцията при изготвяне на Проект на Постановление на Министерския съвет за изменение на Постановление № 31 на МС от 2016 г. за утвърждаване на единни разходни стандарти за финансиране на държавните културни институти, осъществяващи дейности в областта на сценичните изкуства (обн., ДВ, бр. 14 от 2016 г., изм. и доп., бр. 34 от 2016 г., бр. 84 от 2019 г., бр. 36 и 102 от 2020г. и бр. 38 от 2021 г.).

2. Изготвяне на справки за изпълнението на показателите на сценичните институти за различни периоди, за численост на зали и граждански договори на сценичните институти, за сключените граждански договори в дирекция СИХО за времето от 2016 до 2021 г., за проектите, финансирани по програмата за пряко финансиране на МК, за подкрепени творчески проекти в областта на театралното, музикалното, и танцовото изкуство.

3. Изготвяне на проект на ПМС за изплащане на средства по Програмата и Наредба на мерките за закрила на деца за 2021 г.

Правни инициативи:

1. Дейности, свързани с прилагането на Закона за меценатството –
 - водене на регистър на меценатите;
 - водене на регистър на организациите, подпомагащи културата.

2. Участие в междуведомствени работни групи и комисии в областта на образованието и закрилата на децата: Национална програма за модернизирание на професионалното образование, НП „Роден език и култура зад граница”, НП „Достъпна среда”, Национална програма за детето, Експертно-консултативни комисии към Националния съвет за закрила на детето.

Конкурси за директори:

1. Подготовка и провеждане на конкурси за директори на театри (Драматичен театър „Никола Вапцаров“ - Благоевград, Драматичен театър - Търговище, Театрално-музикален център - Кърджали и Драматично- куклен театър - Силистра) и музикално-сценични институти. Обявяване и подготовка за провеждане на конкурс за Театрално-музикален център - Разград, Народен театър „Иван Вазов“ и Национално музикално училище „Любомир Пипков“ – София.

2. Обявяване на конкурс за избор на Изпълнителен директор на ИА „Национален филмов център“ и провеждане на комисия по допускане на кандидатстващите лица.

Чуждестранно присъствие на културната ни сцена:

- Изготвяне на становища и писма до съответните институции във връзка с достъпа и пребиваването на чуждестранни експерти и артисти, ангажирани във филмови и циркови продукции на територията на Република България.
- Изготвяне на становище и окомплектоване на документи по предложение за придобиване на българско гражданство на филмов продуцент и културен деец, гражданин на САЩ.
- Изготвяне на становища и писма до съответните институции във връзка с временно или постоянно пребиваване на чуждестранни експерти и артисти, ангажирани във филмови и циркови продукции на територията на Република България.

Дирекция „Международно сътрудничество, европейски програми и регионални дейности“

Отдел „Европейски програми и проекти“

1. Публикувана покана за подаване на проектни предложения по Резултат 1 „Подобрено управление на културното наследство“, Подрезултат 1.1 „Културно наследство, представяно в ревитализирани, реставрирани и реновирани места“ на Програма РА14 „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“.

2. Публикувана втора покана за подаване на проектни предложения по Резултат 2 „Подобрен достъп до изкуства и култура“ на Програма РА14 „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“.

3. Изготвена заповед за сформирание на оценителна комисия за оценка на получените проектни предложения в рамките на приключила Покана за подаване на проектни предложения по Резултат 1 „Подобрено управление на културното наследство“, Подрезултат 1.2 „Дигитално достъпни обекти на културното наследство“ на Програма РА14.

4. Сключени 8 договора за предоставяне на БФП по Първа покана за подаване на проектни предложения по Резултат 2 „Подобрен достъп до изкуства и култура“ на Програма РА14.

5. Издадени Решения за финансиране на 5 проектни предложения, включени в резервен списък в рамките на Първа покана за подаване на

проектни предложения по Резултат 2 „Подобрен достъп до изкуства и култура“ на Програма РА14.

6. Изпращане на покани за сключване на договори за предоставяне на БФП с одобрените за финансиране кандидати от резервен списък в рамките на Първа покана за подаване на проектни предложения по Резултат 2 „Подобрен достъп до изкуства и култура“ на Програма РА14.

7. Подготовка за публикуване на Покана за подаване на проектни предложения по Резултат 3 „Подобрена информираност за изкуства и култура на етнически и културни малцинства (фокус върху роми)“ на Програма РА14 „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“.

Нови проектни предложения:

1. Изготвяне на проектно предложение и получено одобрение за финансиране по Специална покана за подаване на искания за подкрепа за изпълнението на Плана за възстановяване и устойчивост на Република България в рамките на Инструмента за техническа подкрепа на ЕК, подадено към МФ и Европейската комисия.

2. Подготовка и корекции на 2 проектни предложения от страна на МК в рамките на Националния план за възстановяване и устойчивост:

- „Дигитализация на музейни, библиотечни, аудиовизуални и архивни фондове” – общ бюджет - 58,3 млн. лв.;

- „Култура и творчески индустрии в България: изграждане на приобщаваща, международноконкурентна и устойчива екосистема” – общ бюджет - 79,7 млн. лв.

3. Подготовка на проектно предложение за разработване на Единна информационна система в областта на културата, което да бъде финансирано в рамките на Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 г.

Проект „Кунино“:

Изпълнение на проект BG16RFOP001-3.001 „Култура и спорт в училище“ - „Обновяване и модернизация на Професионална гимназия по каменообработване – с. Кунино“ в рамките на Оперативна програма „Региони в растеж“. Проектното предложение е одобрено за финансиране и на 10.02.2021 г. е сключен административен договор за предоставяне на БФП на обща стойност 1 125 658,00 лева, от които 389 078,00 лева представляват собствен принос на Министерство на културата.

Проект за дигитализация на фондовете на НИИКН (Национален институт за недвижимо културно наследство):

Изпълнение на проект в партньорство с НИИКН: „Дигитализация на архива на недвижимите културни ценности от световно и национално значение,

изграждане на специализирана информационна система, електронен регистър и публичен портал“ в рамките на Оперативна програма „Добро управление“ (2014-2020 г.). Проектът предвижда изграждане и внедряване на специализирана информационна система (СИС) за регистриране, събиране, дигитализация, обработка и съхранение на Националния документален архив на НИНКН и създаване на електронен публичен регистър на недвижимите културни ценности. Бюджет: 2 000 000 лв.

Проект „Св. св. Кирик и Юлита“:

На 09.09.2021 г. завърши серията от разговори между министъра на културата проф. Минев и посланичката на Франция – Н. Пр. Флоранс Робин, по повод съвместната инициатива за превръщането на о-в „Св. св. Кирик и Юлита“ в съвременен културен център. Беше постигнато общо съгласие за изработване на Меморандум, определящ основните насоки и последователни стъпки, свързани с осъществяването на този съвместен проект. По-нататъшните параметри на проекта ще бъдат обсъдени на разговорите на българския министър с френската министърка на културата по време на посещението му в Париж на 16-19 септември т.г.

Участие в процеса на вземане на решения на ниво ЕС и Съвет на Европа:

1. Участие в заседание на Комитета по медии и информационно общество към Съвета на Европа.

2. Участие на Министерството на културата в министерска конференция на Съвета на Европа по въпросите на медиите (10-11 юни 2021 г., Никозия, Кипър). Това е първото участие на Министерството на конференция по тази тема, организирана от Съвета на Европа като институция, която координира политиката в областта на аудиовизията и медиите. Конференцията беше посветена на темата: „Изкуственият интелект – интелигентни политики, предизвикателства и възможности пред медиите и демокрацията“. Министрите приеха заключителна декларация и четири резолюции:

- *Резолюция относно свободата на изразяване и цифровите технологии;*
- *Резолюция относно безопасността на журналистите;*
- *Резолюция относно променящата се парадигма в медиите и информацията;*
- *Резолюция относно въздействието на пандемията от Covid-19 върху свободата на изразяване.*

3. Сертифициране от Съвета на Европа на Културен маршрут - „Св. св. Кирил и Методий“ - м. май 2021 г., с подкрепата на МК.

4. Изготвяне на национален календар от събития във връзка с провеждането на Европейските дни на наследството през м. септември 2021 г.

През отчетния период МК продължи да участва активно в дейностите на работните органи към Съвета на Европейския съюз.

5. По линия на законодателната и незаконодателната дейност МК участва в преговорите и работи ангажирано за оформяне и отстояване на българската позиция по Заключенията на Съвета на ЕС относно възстановяването, издръжливостта и устойчивостта на културните и творчески сектори, относно Плана за действие в подкрепа на възстановяването и трансформацията на медийния сектор.

6. Подготвени бяха позиции и изказване за участие в Съвета на ЕС във формат „Образование, младеж, култура и спорт“ - 18 май 2021 г., Брюксел, Белгия. Работи се и по дейности, свързани с окончателното приемане и изпълнение на Регламента за създаване на програма „Творческа Европа“ (2021-2027).

7. Взето бе участие и в политически дебат на тема: „Ролята на културните и творчески сектори за бъдещето на Европа“ в рамките на Конференцията на високо ниво за откриване на Програма „Творческа Европа“ (2021-2027) в периода 17 и 18 юни 2021 г.

8. МК инициира и организира двудневна международна конференция на високо ниво във връзка с инициативата на Председателката на ЕК Урсула фон дер Лайен „Нов европейски Баухаус“ – 15-16 юли 2021 г. Конференцията беше насочена към заинтересованите страни на национално ниво с цел повишаване на осведомеността и задълбочаване на дискусията относно бъдещите възможности и сътрудничество, произтичащи от „Новия европейски Баухаус“. Участие взеха Комисар Мария Габриел, Комисар Елиза Ферейра, Председателят на Комисията по култура и образование в ЕП, както и Словенското председателство на Съвета на ЕС.

Разширяване на двустранното сътрудничество:

1. През отчетния период бяха разработени и съгласувани програми за сътрудничество, споразумения и други международни двустранни документи с: Полша, Малайзия, Мароко, Армения, Тунис, Португалия, Алжир, Индия, Намибия, Египет, Иран, ОАЕ. Одобрени с РМС бяха програмите със следните страни: Хърватия и Черна гора;

2. Подписана беше „Програма за сътрудничество в областта на културата“ с Черна гора в рамките на посещението на министъра на образованието, науката, културата и спорта;

3. Проведена бе среща с министъра на културата на Република Северна Македония;

4. Бяха осъществени срещи на министъра на културата с посланици на 7 страни (Република Франция, САЩ, Словацка република, Кралство Саудитска Арабия, Република Гърция, Руска Федерация, Полша), свързани с процеса на разширяване на двустранното сътрудничество.

ЮНЕСКО:

1. Участие в 8-ата сесия на държавите – страни по Конвенцията за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване (1-4 юни 2021 г., виртуален формат).

2. Участие в подготвително заседание за 44-ата сесия на Комитета за световно наследство и в координационна среща на национално ниво (в МВнР) по проекторешението за „Старинен град Несебър“; координиращи дейности, свързани с подготовката на българското участие в 44-ата сесия на Комитета за световно наследство.

3. Участие на министър Минеков във видео среща на Президента Румен Радев с генералния директор на ЮНЕСКО Одри Азуле по случай 65 години от присъединяването на България към организацията – 17 май.

Форуми и други участия:

1. Участие в Седмата среща на Съвета на министрите на културата на страните от Югоизточна Европа – 25 май.

2. Участие в междуведомствена работна група „Цифрова трансформация на България“ за периода 2020-2030 г.

3. Участие в заседание на работна група към Министерство на външните работи и изготвяне на оценки и анализи в процеса на присъединяване на България към ОИСР.

4. Организиране на отворена дискусия „Държавата и медиите“ с широко участие на всички ведомства и заинтересовани страни - 15 юни 2021 г., НДК. Тази инициатива е и част от поетите ангажименти на България в Плана за изпълнение на мерки в отговор на препоръките и посочените предизвикателства, съдържащи се в Доклада на Европейската комисия от 30 септември 2020 г. относно върховенството на закона за 2020 г.

5. Създаден е Постоянен съвет по медийна грамотност към министъра на културата.

Регионални дейности:

1. Приключена е конкурсната сесия по програма „Помощ за книгата“ за подкрепа на творчески проекти в областта на книгоиздаването. Подкрепени са

84 проекта на обща стойност 100 000 лв., сключени са договори със съответните организации.

2. Приключена е конкурсната сесия по програма „Българските библиотеки – съвременни центрове на четене и информираност” за обновяване фондовете на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, регионалните, общинските и читалищните библиотеки. Подкрепени са 953 проекта на обща стойност 1 900 000 лв.

3. Приключена е конкурсната сесия по Правилата за условията и реда за провеждане на сесия за подпомагане на творчески проекти в областта на литературата, която се провежда за първи път през 2021 година. Подкрепени са 115 проекта на обща стойност 299 950 лв. Сключени са договори със съответните физически лица.

4. Предоставени са допълнителни средства на регионалните библиотеки от държавния бюджет чрез бюджета на МК, съгласно „Правилата за разпределяне на допълнителни средства на регионалните библиотеки от държавния бюджет чрез бюджета на Министерството на културата“. Подкрепени са 27 регионални библиотеки на обща стойност 123 471 лв.

5. Предоставена е целева финансова подкрепа по програмата за пряко финансиране на фестивали, чествания и събития в областта на регионалната политика, библиотечното и читалищното дело.

6. Осъществена е процедурата за попълване на Националната система „Живи човешки съкровища – България“ – регионален и национален етап. В Националната представителна листа на нематериалното културно наследство са вписани 5 нови елемента.

II. НАПРАВЛЕНИЕ „ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ”

Ако специализираната администрация е основният инструмент за провеждането на специфичната работа на Министерството, общата администрация е функционалният апарат, който позволява осъществяването на управленските намерения. В това отношение следва да бъдат подчертани реализациите на няколко основни изисквания, без които осъществяването на по-горе описаната дейност би била невъзможна. За много кратки срокове беше преодолян един административен вакуум, създаден от предишното ръководство, което не остави информация, която би могла да бъде използвана като база за приемственост на управленската дейност.

Действията на общата администрация за кратки срокове възстановиха тази липса и позволиха бързото достигане на функционалния капацитет на Министерството в неговата пълнота.

Дирекция „Бюджет и финансово-счетоводни дейности”

Дирекцията е част от общата администрация на Министерството и нейната дейност е свързана изцяло с изпълнението и отчитането на бюджета на администрацията, както и на второстепенните разпоредители с бюджет към Министерство на културата. Освен цялостно финансово-счетоводно обслужване на дейността на Министерството Дирекцията изпълни следните задачи:

1. Изготвяне на консолидирания отчет на Министерство на културата за изпълнението на програмния бюджет за първо и второ полугодие.
2. Изготвяне на преизчисленията за полагаемата субсидия на организациите от сценичните изкуства – съгласно утвърдената Методика (формули) за разпределяне на средствата по чл. 23а, ал. 1, т. 1 от Закона за закрила и развитие на културата.
3. Изготвени предложения за промени по бюджета на Министерството, отразени извършени корекции в Годишния план и уведомени второстепенните разпоредители с бюджет, като най-съществената промяна по бюджета на МК е във връзка с финансиране на дейности от НФК на основание чл. 14, ал. 3 т. 3 от Закона за хазарта.
4. Изготвяне на консолидирани ежемесечни и тримесечни Отчети за касовото изпълнение на бюджетите, на сметките за средства от Европейския съюз и на сметките за чужди средства на Министерство на културата и съпътстващите ги справки и разшифровки.
5. Приключване на одита от екип на Сметна палата за заверка на Годишния финансов отчет на Министерство на културата за 2020 г.
6. Изготвяне на предложения за корекции на бюджета на Министерство на културата към Министерство на финансите.
7. Преизчисление на полагаемата субсидия на културните институти в областта на сценичните изкуства по реда на Методиката за 2021 г.
8. Обслужване плащанията, наредени на СЕБРА от Централна администрация и второстепенните разпоредители с бюджет към министъра на културата.

Дирекция „Управление на собствеността“

1. За изминалия период от време Дирекцията е предоставила безвъзмездно управлението на шест държавни имота и движими вещи: Археологическа недвижима културна ценност „Антична крепост в м. „Свети Спас“, с. Белчин“ – РМС №625/26.08.2021 г.; Община Джебел - АНКЦ „Средновековна крепост Устра“ – РМС № 615/19.08.2021 г.; Община Свиленград - АНКЦ „Тракийска куполна гробница“ – с. Мезек“ –РМС № 584/06.08.2021 г.; Община Смолян - АНКЦ „Момчилова крепост“ и „Крепост Калето“ – РМС № 597/13.08.2021 г.; Община Никопол – подписан договор за „Никополска крепост“, гр. Никопол – РМС №16/04/2021 г.; Община Кърджали – изготвен проект на РМС за Археологически комплекс „Перперикон“ – (в съгласувателна процедура).

2. Проведени са процедури по реда на ЗОП и са избрани изпълнители за изграждане на достъпна среда в сградата на „Кръстатата казарма“ (гр. Видин) и изпълнено ограждане и обезопасяване на сградата на бул. „Дондуков“ № 16, гр. София, с предоставени права на управление на Министерство на културата.

3. Стартирана е процедура по реда на ЗОП, по инициатива на дирекция УС, с предмет: „Избор на изпълнител на строително-монтажни работи за изграждане на нова отоплителна система в сградата на БКИ „Дом Витгенщайн – Виена“.

4. Осигурени средства за капиталови разходи на: НГПИ - Трявна; НХГ - Пловдив; НГ – София и НУФИ – Котел.

5. Изпълнен и приет Договор за изпълнение на осигуряване на достъпна среда в сградата и двора на обект „Кръстата казарма“, гр. Видин.

6. Изпълнени дейности по обезопасяване на сградата, намираща се в гр. София, бул. „Княз Ал. Дондуков“ № 16.

7. Участие в комисия за обществена поръчка по реда на ЗОП за избор на изпълнители на СМР за обект: „Изграждане на нова отоплителна система в сградата на БКИ „Дом Витгенщайн“.

8. Изготвяне на документи във връзка с отнемане от Софийска опера и балет част от имот, намиращ се в гр. София, район „Младост“, м. „Къро“; както и подготвителни действия за осигуряване на нов имот за нуждите на Софийска опера и балет за съхранение на декори.

9. Прието е конструктивно обследване на сградата на бившата Морска търговска гимназия (Военноморско училище) с идентификатор 67800.501.577.1, намираща се на територията на остров „Св. св. Кирик и Юлита“, гр. Созопол, Община Созопол, Област Бургас.

10. Защита на собствеността – предприети действия за освобождаване на неправомерно използвани помещения от страна на Фирма „Южен кръст“ (редакция на вестник „Труд“) на адрес: ул. „Лъчезар Станчев“ № 7.

Вътрешен одит в Министерство на културата

Звеното завърши няколко одита и продължава текуща работа по нови направления.

1. Изпълнен одитен ангажимент „Подпомагане на ръководството за постигане на съответствие с актуализираната методология в областта на вътрешния контрол, утвърдена от Министерство на финансите“ в Министерство на културата, Изпълнителна агенция „Национален филмов център“ и Национален институт за недвижимо културно наследство, с връчен одитен доклад Рег. № 24-02-19 от 31.05.2021 г.

Констатации:

В Изпълнителна агенция „Национален филмов център“ и Националния институт за недвижимо културно наследство са установени съществени пропуски на системите за вътрешен контрол, като не са въведени минимално изискуеми контролни дейности съгласно Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор. Не са предприети действия за актуализиране на вътрешни правила и процедури в съответствие с нормативните изисквания и методологията на министъра на финансите, и не е осигурен достъп до действащи вътрешни документи на всички служители в организациите. Установените пропуски са индикатор за непознаване на управленската отговорност и методологията за вътрешен контрол, което може да окаже негативно влияние върху дейността на одитираните структури.

2. Изпълнен одитен ангажимент в „Национален дворец на културата – Конгресен център – София“ ЕАД, с връчен одитен доклад Рег. №24-02-22 от 06.07.2021 г.

Констатации:

„Национален дворец на културата – конгресен център – София“ ЕАД е във влошено финансово състояние, с отчетена загуба към 31.12.2020 г. - 9 238 000 лв. и загуба с натрупване - 80 419 000 лв. Въведеното извънредно положение през 2020 г. е засегнало пряко дейността на дружеството, като основният приход е от отдадени помещения под наем на фирми, част от които са в затруднение и не са погасили задълженията си своевременно. Предприети са действия за ограничаване на разходите, като е извършено реструктуриране на персонала и намаляване на общата щатна численост със 72 щ. бр., като към 01.01.2021 г. са заети 232 щ. бр.

За периода 2018 г. – 2020 г. се наблюдава нарастване на задълженията и несъбраните вземания, което също е показател за влошаване на финансовото му състояние, като към 31.12.2020 г. задълженията на дружеството са достигнали 7 604 000 лв., а несъбраните вземания са 1 665 000 лв. Предвид удължената епидемична обстановка и през настоящата година съществува риск от допълнително влошаване на финансовите показатели, което може да доведе до неплатежоспособност на дружеството.

В резултат на натрупаните загуби през годините собственият капитал на дружеството е достигнал 347 800 000 лв. и е по-малък от акционерния - 421 385 000 лв., което създава риск за функциониране на дружеството като действащо предприятие и води до липса на финансов ресурс за покриване на обичайните разходи. В докладите на независимите одитори, извършили финансов одит на отчетите за 2018 г., 2019 г. и 2020 г., е обърнато внимание на едноличния собственик (министъра на културата) за необходимостта от предприемане на действия в срок от една година за решаване на съществуващия проблем за несигурността на дружеството да функционира без подкрепата на собственика. Въпреки това към момента не са предприети действия.

3. Изпълнен одитен ангажимент в Национално музикално училище „Любомир Пипков“ за периода 01.07.2017 г. до 31.05.2021 г. с връчен одитен доклад Рег. №11-00-60 от 02.08.2021 г. Възложен с Постановление №10017/14.05.2021 г. на Софийска градска прокуратура.

Констатации:

При одита се установи, че приходите и разходите са законосъобразни и не са констатирани злоупотреби с бюджетни средства, включително при начисляване и изплащане възнагражденията на служителите. Приходите от наеми и такса за общежитие се отчитат в съответствие с нормативните изисквания. Твърденията в сигнала не съответстват на констатираното при проверката.

При извършения одит не са установени нарушения от ръководството на Национално музикално училище „Любомир Пипков“, за които следва да се наложат дисциплинарни, административни или други наказания.

В текущ порядък в момента се извършват одитни процедури в:

1. Държавен музикален и балетен център – София, възложен със Заповед № РД09-746/03.08.2021 г. на министъра на културата. Извършва се одитен ангажимент „Законосъобразност на извършените капиталови разходи, сключени договори след проведени обществени поръчки и проследяване процеса на изпълнението им“ за периода 01.01.2019 г. – 31.12.2020 г.

2. Извършва се одитен ангажимент „Анализ и оценка на въведените контролни процедури за счетоводно отчитане и бюджетен процес“ за периода 01.01.2020 г. – 31.12.2021 г. в Национален институт за недвижимо културно

наследство – София, възложен със Заповед № РД09 – 773/11.08.2021 г. на министъра на културата.

3. Извършва се одитен ангажимент „Оценка на степента на съответствие на процесите по възлагане, сключване на договор и изпълнение на обществена поръчка с предмет: „Извършване на ремонтни работи, изграждане на алармена система и система за видеонаблюдение на обособени помещения на „Квадрат 500“ с нормативните изисквания, вътрешните актове и клаузите по договора. Разходване и отчитане на получени дарения“ в Национална галерия, възложен със Заповед № РД09-794/19.08.2021 г. на министъра на културата.

III.

ПАРЛАМЕНТАРЕН КОНТРОЛ В 46-О НАРОДНО СЪБРАНИЕ

По време на краткия мандат на 46-ото Народно събрание на министъра на културата бяха зададени общо 28 въпроса. От тях 1 питане и 8 въпроса за зала и 19 писмени въпроса.

*

*

*

Описаната дотук работа и отчетът на Министерството за един кратък период от време изобилстват с данни и описание на дейности. Това обстоятелство се дължи на факта, че Министерството на културата е единствената държавна структура, която е изправена пред съвкупността на обществения живот или иначе казано – културата, с цялата ѝ многоизмерност и разнообразие. Това е основната предпоставка, която предопределя финансови интервенции в сферата на многообразни форми на творчество, разнолика правнонормативна база, която не може да бъде обхваната от специализиран кодекс, както и преплитане на икономически и културни измерения, които не винаги се намират в хармонично взаимодействие. Същевременно характерът на работата с пределно къс времеви хоризонт налага да се работи с голям брой неизвестни, с условности и с променливи величини, както и често пъти с недостатъчна информация по важни проблеми. Независимо от всичко прочитът на информационния масив, обобщен до този момент, позволява да се направят няколко генерални констатации. Те могат да бъдат групирани в две основни направления: **проблематика** и действия, насочени към **решаване на най-остри проблеми**.

Проблематика:

1. Основната негативна характеристика, свързана с присъствието на Министерство на културата в живата обществена практика през последните години, може да се характеризира с един основен недостатък – липса на цялостна Национална стратегия за развитие на културата. Следва да се изтъкне, че тази липса не е плод на нарочно реализирано управленско решение. Обратното – ситуацията е резултат на постепенна дезинтеграция на начините на функциониране на министерските звена, формите и особеностите на финансирането, волунтаристични и некоординирани усилия за реализация на проекти с неясен ефект, субективни управленски решения, както и откровени законови нарушения от страна на средния и висшия ешелон на управленските структури. В този смисъл е симптоматично изчезването на самия термин „културна политика“ от речника на Министерството и неговите ръководители през последните години. Липсата на културна политика от страна на Министерството следователно е логично да се разглежда като резултат от комбинацията на множество негативни фактори, чието присъствие и интензитет на въздействие продължава и се усилва за дълъг период от време.

2. Относно финансите и инвестициите ситуацията е стагнирана в една обща рамка на намаляващ през годините бюджет, който рефлектира по отношение средствата за нормална поддръжка на наличната инфраструктура и дейности. В национален аспект процентът, отделян за култура, пада бавно, но постоянно, за да достигне до 0,7% в началото на 2021, но след последните рестрикции вероятно е вече 0,6% от БВП. Това автоматично се отразява на средствата за капиталови разходи, които остават константна величина, но на фона на непрестанно увеличаващи се нужди от неотложни ремонти на възлови (знакови) за националната култура институти.

3. Подобна е ситуацията в областта на **недвижимите културни ценности**, където е налице голямо разминаване между искания за дейности и отпуснати средства, като разликата между исканията и тяхното задоволяване се движи между 3-4 пъти (Например - за 2020 година исканията са за 8 989 732 лв., а разпределението при тяхното задоволяване е 2 000 000 лв.). На практика няма отделни средства за извършване на консервация и реставрация на археологически обекти. Част от средствата по програмата от години се ползват за консервация и реставрация на обекти, управлявани от Министерство на културата, което ощетява останалите собственици на недвижими културни ценности.

Разработването както на недвижимото, така и на движимото културно наследство, освен от хроничен финансов недостиг, страда и от липса на

визионерски подход – такъв не може да бъде открит и в документите на Министерството¹.

4. Изключително широкият обхват на творческите дейности, които покрива Министерството - проекти в областта на визуалните изкуства, сценичните изкуства (музика, опера, балет, театър), литература, читалищна дейност, археология, музеология, отваря фронт, който практически не може да бъде покрит с наличните щатни ресурси. Същото се отнася и за Инспектората и неговата дейност в областта на културното наследство - обстоятелство, което лесно се долавя в събраната информация.

5. Хроничният дисбаланс на финансови и щатни ресурси довежда до липсата на задоволителен контрол по отношение на утвърдените в сесиите проекти (независимо за кой сектор става дума), на трудности в проследяването на крайните завършени артистични продукти и на сложната система на бюджетиране, което допуска злоупотреби. Немалка част от културните институти (театри и музикални институти) надвишават полагаемия бюджет, което води до формиране на недостиг, който на места има хроничен характер. Необходимостта от нова методика на финансирането, особено в областта на сценичните изкуства, е належаща.

6. Преобладаващото количество от търговските дружества на Министерството са на загуба или се издържат от несвойствена за тях дейност, без да произвеждат предвидения от тяхното предназначение културен продукт. Независимо от твърде разнородната дейност, с която се ангажират търговските дружества, на разнообразните по своя характер обществени поръчки, както и при реализацията на проекти по европейски програми, е налице тенденция, свързана с трупане на дефицити, които сумарно са измерими с нуждите на други сфери, които страдат от финансов недостиг (напр. паметници на културата или международна дейност).

На практика най-съществените нарушения и съмнения за злоупотреби се откриват именно там.

Без претенции за изчерпателност по отношение на фактологията, но със съзнанието за натрапчивата повтораемост на описаните проблеми в повечето сектори на активността на Министерството, се налага убеждението за **необходимост от структурна реформа на централното управление.**

Управленски решения:

¹ „Към момента в Министерството на културата не е спазено изискването за определяне на дългосрочни цели, съгласно посоченото в чл.2а от Закона за закрила и развитие на културата, според който Министерски съвет по предложение на министъра на културата приема Национална стратегия за развитие на културата за срок от 10 години, което е установено и в предишни одитни ангажименти“ – цитиран одитен доклад на МК, от м. май, 2021 г., стр. 9.

За относително краткия период на съществуване на служебното правителство Министерство на културата избра няколко основни направления, които да определят неговото управленско поведение:

- Търсене на решения, които да балансират вътрешно-финансовото състояние на секторите, приоритетно там, където има драстични по своите стойности излишъци или недостиг, както и целия бюджет на Министерството;
- Продължаване на поетите ангажименти по отношение програмите за субсидиране на секторите с оглед продължаване на текущи и планирани дейности и реализация на одобрени проекти;
- Проверка и преценка на дейността на дружествата към Министерството, както и всички институционални обекти, които в дейността си се осланят на активности извън специфичната им културна насоченост;
- Интензифициране на участието ни в решенията на ниво Европейски съюз в областта на културата и аудиовизията, Норвежката програма, както и процесите на двустранно сътрудничество между България и останалите европейски страни;
- Преосмисляне и промени (където е възможно) на обществени поръчки с неизгодни параметри;
- Довършване на вече започнати процедури по конкурси, свързани с възлови звена, осъществяващи политиката на Министерството (НИНКН и СЕСОНКЦ - Специализиран експертен съвет за опазване на недвижимите културни ценности; театрални институции).
- Възстановяване на нормалния вътрешен документооборот и преодоляване на закъснения, чието неравномерно разпределение в различни дирекции затруднява работата на общата административна дейност на Министерството;
- Не на последно място - оценка на щети и пропуски, натрупани от Министерството, изискваща реализацията на засилена одитна програма, надхвърляща планираните обекти, която в случая обхваща и НФ „Култура“, НДК, Фонд „13 века България“, ИА НФЦ.

Като безспорен успех на Министерството (извън всички дейности, отбелязани в отчета дотук като успешно завършени) следва да бъдат изброени няколко реализирани инициативи, разработени проекти, взети управленски решения по отношение предотвратяване на загуби и пресичане на нарушения и щети, както и нови начинания, които биха могли да бъдат определени като нови добри практики.

1. Цялостно завършване на сесиите по проектните програми - визуални изкуства, сценични изкуства, литература, читалища, археология, музеи.

2. Защита на собствеността на МК - освобождаване на помещенията, неправомерно заети от фирмата „Южен кръст“ (имот на ул. „Лъчезар Станчев“

№ 7), както и собственици, обитавани от наематели, нямащи отношения с Министерството.

3. Оздравителни мерки по отношение функционирането на Национален дворец на културата - смяна на борда; на НИИКН, ИА „Национален филмов център”, Национален фонд „Култура” - смяна на директорите; конкурс за филмово студио „Време“.

4. Възобновяване на проекта по окончателното довършване на САМСИ - Софийски арсенал - Музей на съвременното изкуство.

5. Инициативата за създаване на културен център на о-в „Св. св. Кирик и Юлита” заедно с Франция.

6. Облекчаване на режима за износ на произведения на изкуството на съвременни автори.

7. Участие в инициативата за сътрудничество в областта на културата в предложението „Нов европейски Баухаус“ на ЕС.

8. Успешно разработване и защита на актуализирания бюджет на Министерството.

9. Успешно включване в изоставената от предишното ръководство на Министерството Норвежка програма в частите „Подобрено управление на културното наследство“, Подрезултат 1.1 „Културно наследство, представяно в ревитализирани, реставрирани и реновирани места“ и покана за подаване на проектни предложения по Резултат 2 „Подобрен достъп до изкуства и култура“ на Програма РА14 „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“.

10. Подготовка за националното участие на страната (концепция и финансово осигуряване) във Венецианското биенале на визуалните изкуства.

11. Изготвен проект на Споразумение за сътрудничество между Министерство на културата, Националния институт за недвижимо културно наследство и „Екол дьо Шайо” към Центъра за архитектура и наследство във Франция.

12. Прекратяване на щети и избягване на злоупотреби. Тук следва да бъдат споменати серия от мерки, свързани с предаване на прокуратурата и ДАНС на документация и одитни заключения на следните обекти:

- Камара на строителите в България и нейните действия по повод т. нар. „реставрация“ на паметника на Цар Освободител в София;

- Липсата на грижи от страна на оторизираните органи по отношение „Източната могила” в Караново, която е била обект на иманярски набези;

- Дейностите по осъществяване на проекта за Крепост „Яйлата“, извършени с евросредства в територията на едноименния археологически резерват край Каварна, където са открити сериозни нарушения на реставрационната дисциплина;

- Ревизия на обществените поръчки при осъществяването на проекта за Национална художествена галерия – „Квадрат 500” – София;

- Проект „Ларгото“, където комисията ОЛАФ (Европейска служба за борба с измамите) не признава повече от половината от направените разходи на евросредства.

Последните три обекта са предадени и на европейския главен прокурор - Лаура Къовеша.

Представеният дотук отчет не е в състояние да обхване изцяло и възможно най-пълно дейността, особеностите и спецификата в работата на една такава важна институция, каквато е Министерството на културата. Същевременно екипът, под чието ръководство беше извършена тази голяма по обем работа, имаше ясното съзнание, че трябва постигне максимална реализация на важните концептуални задачи, които стоят от години пред българската култура, и в частност - Министерството на културата, за кратък период от време.

Затова в този си вид отчетът следва да бъде определен като един първи опит не само да се инвентаризира свършеното дотук, но и като усилие, насочващо вниманието към необходимостта от приближение към решаването на един комплексен проблем. Неговото първо измерение изисква предприемането на структурни реформи по отношение на самото Министерство.

Като следваща стъпка и евентуално резултат от тези промени следва да бъдат формулирани и задвижени идеи, свързани с обновяване и преустройство на част от институциите, ангажирани с развитието и функционирането на националната ни култура. Дали развитите и реализирани дотук усилия ще намерят почва и ще имат възможността да поемат посоките на една следваща еволюция и усъвършенстване, или пък ще останат без последствия, ще покаже единствено бъдещето...

София, септември 2021 г.